

K E S K I - S U O M E N
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2023

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

K E S K I - S U O M E N
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2023

GRAAFINEN SUUNNITTELU **JAN LUSTIG**
KUVAT **PÄIVI HAMARUS**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISKUVA ALUEEN TILANTEESTA JA NÄKYMISTÄ.....	4
ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT	6
TYÖMARKKINOIDEN TILANNE JA NÄKYMÄT	11
PLUSMIINUSARVIOT	12

YLEISKUVA ALUEEN TILANTEESTA JA NÄKYMISTÄ

Päivi Hamarus

Johtava asiantuntija

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

- Keski-Suomella on monialaista osaamista ja keskeinen sijainti. Maakunta on tunnettu vahvasta bio- ja kiertotaloudesta, ICT-alasta ja kyberosaamisesta sekä liikuntapääkaupungista, joka on syntynyt maan ainoan liikuntatieteellisen tiedekunnan ympärille. Metsätalous ja metalliteollisuus ovat vahvoja ja erityisesti kuituteknologian innovatiiviset ratkaisut avaavat Keski-Suomelle uusia tulevaisuuden näkymiä.
- Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n tammi-kuussa 2023 tekemän Suhdannebarometrin mukaan keskisuomalaisten yritysten näkymät ovat viime syksyä hieman paremmat. Samoin kevään 2023 Pk-yritysbarometrin mukaan Keski-Suomen alueen yleinen suhdannenäkymä on valtakunnallisen keskiarvon tasolla.
- EK:n Suhdannebarometrin mukaan hiipuva kysyntä ja kustannusten nousu vaikeuttavat yritysten toimintaa yhä laajemmin. Suuria lomautusaaltoja ei liene tulossa. Tuotannon ja myynnin arvioidaan kasvaneen hieman loka-joulukuussa, joskin tuotannon arvioidaan vähenevän hienoisesti lähikuukausina. Heikko kysyntä oli tammikuussa yleisin kasvun este 38 %:n osuudella ja ammattityövoiman puute oli ongelmana 34 %:lla vastaajista. Kannattavuus heikkeni hienoisesti verrattuna vuodentakaiseen tilanteeseen. Kevään Pk-yritysbarometrin mukaan arviot ensi vuonna liikevaihdon, kannattavuuden ja innovaatioiden kehityksen osalta ylittävät valtakunnallisen keskiarvon.
- Finnvera myönsi Keski-Suomeen rahoitusta viime vuonna 33 miljoonaa euroa, laskua viime vuoteen on 17 %. Koronaa edeltävään vuoteen 2019 verrattuna rahoitus jäi neljänneksen pienemmäksi. Voimakkainta rahoituksen lasku verrattuna vuoteen 2019 oli Keski-Suomessa liike-elämän palveluissa, vain matkailutoimialan rahoitus Keski-Suomessa pysyi vuoden 2019 tasolla.
- Tällä hetkellä vallitsee varovaisen positiivinen vire, ja yritysten muuntautumiskyky muutoksissa on ollut erinomaista. Tulevaisuutta on vaikea arvioida edes lyhyellä aikavälillä, sillä muutokset tulevat yllättäen ja niiden vaikutukset ovat välittömiä.
- Kuntien tilinpäätöstä ovat koetelleet mm. kiinteistöasiat ja sosiaali- ja terveydenhoidon budjetin ylitykset, millä voi olla laajempiakin vaikutuksia kuntien valtionosuuksien leikkautumiseen. Talouden tasapainotus ja säästö-

jen hakeminen on edessä.

- Sijainti keskellä Suomea luo uusia mahdollisuuksia. Kolmen tunnin ajo- tai junamatkan sisällä on yli puolet Suomen väestöstä. Saavutettavuuden näkökulmasta mm. rai-deliikenteen kehittäminen Jyväskylä-Tampere välillä on tärkeää. Keskiössä on myös TEN-T-ydinverkkoon kuuluvan valtatie 4 palvelutason parantaminen. Jos Traficomin Nelostien Vaajakosken kohdan muutossuunnitelma saa lainvoiman, tiesuunnitelman hyväksyminen voisi tulla kyseeseen 2024. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 185 miljoonaa. Metsäteollisuuden suuren merkityksen vuoksi myös alemman tieverkoston ylläpito ja korjaaminen ovat ajankohdattaisia jatkossakin. Merkittävää on, että lentoliikenteen ostopalveluja jatketaan kevääseen 2024 saakka. Finavian Jyväskylän Tikkakosken lentoaseman matkustajamäärä kasvoi viime vuonna 139 % (7573 matkustajaa). Suurin osa heistä oli kansainvälisiä matkustajia.
- Kaupunkien ja seutujen sisäisen eriytyminen näkyy mm. asuntomarkkinoilla ja työvoiman vetovoimassa. Vahvat yritykset vetävät olemassa olevan työvoiman, ja alueelle jää työvoimapula työntekijöiden siirtyessä yrityksestä toiseen, millä on vaikutusta myös palkkojen nousuun. Etätyö on jäänyt osaksi arkea. Automatisaatio- ja robotisaatio näkyvät investoinneissa, mikä liittyy osaltaan työvoiman saatavuushaasteeseen. Polttoaineen hinnalla on iso merkitys työllisyyteen pohjoisessa Keski-Suomessa, harvaan asutuilla seuduilla.
- Keski-Suomen väestömäärä kääntyi viime vuonna laskuun. Haasteellista on se, että syntyvyys on erittäin alhainen ja samaan aikaan ikäluokkien toisessa päässä kuolleisuus on suurta. Ikäluokan molemmista päistä tapahtuva

vähentyminen vaikuttaa työvoiman saatavuuteen. Maaseutuja koskee sama väestöllinen rakennemuutos ehkä vielä haasteellisemmin. Keski-Suomen Yrittäjien OmistajaKS-hanke on auttanut sukupolvenvaihdoksissa. Puolitoista vuotta sitten ollut nopea rysäys sukupolvenvaihdoksissa on nyt tasaantunut, mutta haaste on ajankohtainen myös lähitulevaisuudessa. Maan sisäinen ja maan rajat ylittävä muuttoliike oli voitollista. Ukrainalaisten tulo ja kotikuntatatuksen saaminen näkyyne jatkossa väestön nettomuutossa; tulevaisuutta ajatellen moni heistä haluaa palata kotimaahansa tilanteen salliessa.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa osaan toimijoista, etenkin välillisesti. Korkojen nousu heijastunee loppuvuonna useamman yrityksen toimintaan. Samaan aikaa inflaatio vaikuttaa kuluttajien ostovoimaan ja kysyntään. Myös rahoitusmarkkinoiden globaali epävarmuus heijastuu luottamukseen. Logistiikkaan ja raaka-aineiden hinnannousuun sekä saatavuuteen liittyvät haasteet ovat hieman helpottaneet. Talouden epävarmuus näkyy yritysten perustamisessa. Uusia yrityksiä on kuitenkin esimerkiksi Äänekosken seudulla perustettu viime vuotta enemmän.
- Keski-Suomen viennin kasvun vahvana veturina on ollut maakunnan suurin vientisektori, teknologiateollisuus. Teknologiateollisuudella on ollut tilausten suhteen kohtuullisen hyvä tilanne. Teollisuuden toimialojen osuus viennin arvosta viime vuonna tammi-kesäkuussa laski eniten Keski-Suomessa (6,5 %).
- Metsätalous ja -teollisuus ovat merkittävässä roolissa Keski-Suomen aluetaloudessa. Metsäalalla hakkuumäärät putosivat vähän pitkäaikaiseen keskiarvoon verrattuna viime vuoden ennätyksen jälkeen. Kuitupuun kysyntä työllistää, toisaalta koivuraaka-aineen saamisen haasteet näkyvät lomautuksissa. Metsäalalla tilauskanta on positiivinen ja yritysten tilinpäätökset viime vuodelta ovat hyviä. Toisaalta Honkarakenteella seuraavan 24 kk kaupat ovat puoliintuneet ja Venäjän poisjääminen markkinoilta näkyy. Alalla (huolto ja korjaus, koneet ja laitteet) on haasteita puolivalmisteiden saatavuudessa. Työvoiman vaihtuminen alalla on suurta.
- Sekä puu- että metallialalla on runsaasti

käynnissä investointeihin liittyviä suunnitelmia. Epävarman tulevaisuuden vuoksi investointeja lykätään; suhde on iso: jos on 10 hanketta, niistä 1 edistetään. Tilanne voi purkautua pian, jos maailman tilanne selkiintyy ja markkinat kehittyvät.

- Metsäteollisuudessa tehdään vahvaa työtä jalostusasteen nostamisessa, innovaatiot, sivuvirtojen hyödyntäminen ja kiertotalous ovat nostaneet alan uudelle tasolle ja tuoneet investointeja. Kerto LVL Metsä Groupiin kuluva Metsä Wood suunnittelee uuden Kerto® LVL-tehtaan rakentamista Äänekosken laajentuvalle tehdasalueelleen. Investoinnin arvo olisi noin 200 miljoonaa euroa. Metsän Groupin 3D-pakkauspilotti on käynnistynyt viime vuonna yhteistyössä Valmetin kanssa. Metsä Fibre ja Veolia ovat tehneet pitkäaikaisen sopimuksen Äänekosken biotuotetehtaan sellunvalmistuksessa syntyvän biometanolin jalostamisesta. Veolia investoi biometanolin tuotantolaitokseen, investoinnin arvo 40 miljoonaa. Jalostuslaitos valmistuu biotuotetehtaan yhteyteen.
- Kuituteknologiyhtiö Spinnova Oyj:n Woodspinnin 50 miljoonan euron tekstiilikuitutehtaan rakennustyöt Jyväskylässä valmistuivat viime vuoden lopulla. Vastaavasti Äänekosken Metsä Springin demotehdas testaa tekstiilikuituprosessin toimivuutta.
- VTT rakentaa Jyväskylään kansainvälisesti ainutlaatuisen pilottiympäristön, jonka avulla vauhditetaan metsäteollisuuden uudistu-

mista ja parannetaan resurssitehokkuutta. Kyseessä on noin 5 miljoonan kokonaisuus. Pilottiympäristön rakentaminen alkaa ensi vuonna 2024 ja pilottilinja käynnistyy 2025. Pilottiin etsitään 30 yrityskumppania. Iso osa investoinnista liittyy kuivan selluloosapohjaisen kuidun prosessointiin ja rainanmuodostukseen liittyvään laitteistoon. Vedetön rainausteknologia vähentää merkittävästi energian ja veden kulutusta tuotantolinjalla.

- TKI-työhön liittyen Jyväskylässä kehitetään uudella teknologialla biokomposiitteja, joita voidaan käyttää mm. autoteollisuudessa, rakentamisessa ja huonekaluissa. VTT:n koordinoima projekti päättyy 2024.
- Betset on yksi Suomen suurimmista betonisten valmisosien valmistajista. Kyyjärveläinen Betset rakentaa 4,5 miljoonalla vähähiilistä valmisbetonia tuottavan tehtaan Espooseen. Tuotanto alkaa kevään aikana. Uusi tuotantoteknologia vähentää tuotantoprosessin hiilidioksidipäästöjä merkittävästi.
- Rakennusteollisuudessa huolestuttaa mahdollinen tuleva lama ja sen vaikutukset alaan. Viime vuonna myönnetty rakennusluvut ennakkoivat rakentamisen hiljentymistä. Toisaalta korkojen nousu ja koronan hellittäminen on lisännyt vuokra-asuntojen kysyntää. Pientalojen rakentaminen voi vilkastua, sillä puutavarahan hinta on lähtenyt laskuun. Teollisuus- ja liikerakentaminen vähenivät Jyväskylässä tänä vuonna viime vuoteen verrattuna. Jyväskylän Eteläportissa yrityksillä on suunnitel-

mat yli 100 miljoonan euron investoinneista. Maailman epävarma tilanne, korkojen nousu ja rahoituksen saatavuuden tiukkeneminen aiheuttaa hankkeiden jäädyttämistä odottamaan markkinatilanteen paranemista. KTI Kiinteistötiedon mukaan Jyväskylän seudun kiinteistökauppavolyymi oli viime vuonna kaupunkiseuduista viidenneksi korkein. Vuoden 2023 alussa tehdyssä toimitilabarometrissä Jyväskylän paikalliset vastaajat ennakoivat liike- ja toimistokiinteistöjen kauppojen vähenvän, mutta tuotannollisten sijoituskiinteistöjen kauppojen arvioidaan pysyvän ennallaan tai jopa nousevan.

- Investoinneissa näkyy tällä hetkellä kestävä energian saatavuuteen liittyvät investoinnit. Keski-Suomessa on meneillään joko yva-ohjelmavaiheessa tai yva-selostusvaiheessa kymmenen tuulivoimahanketta. Samoin suunnitteilla on kuusi tuulivoimahanketta. Huolta herättää energiayhtiöiden omistuspohja ja sen mahdolliset seuraukset tulevaisuuden energiantuotannolle. Myös aurinkovoimaan investoidaan, samoin hybridi-energian tuotantoon. Lisääntyvä kapasiteetti lisää tarvetta Keski-Suomen läpi kulkevan Metsälinja-kantaverkon vahvistamiselle, mikä on Fingridin suunnitelmissa. Maatilojen bio-kaasutuotannon lisäämisestä on positiivisia signaaleja. PK-sektorin ja myös kuntien investoinneissa näkyvät uusiutuvaan energiaan ja energian säästämiseen liittyvät investoinnit. Samoin älykkään sähköverkon mittausratkaisuilla on kysyntää.
- Valmetin, Keski-Suomen suurimman teollisen työnantajan tilauskirjat näyttävät hyviltä. Valmet on myös palkannut satoja työntekijöitä lisää Rautpohjaan, missä valmistetaan kartonki- ja paperikoneita. Metallialalla tilanne on vakaa. Yritykset ovat osanneet sopeuttaa tuotantoansa kysynnän vaihteluiden myötä. Raaka-aine- ja komponenttipulassa on edelleen haasteita; omavaraisuutta niiden suhteen vahvistetaan. Metsä- ja maatalouden sekä metalliteollisuuden tuotannon yhteisvaikutuksen merkitys näkyy vahvasti pk-kokoluokan maaseutuyrittämisessä (puun korjuu, kuljetus, koneet, niiden huolto, uusiutuvan energian tuotanto).
- Osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut ovat olleet vahvan kasvun ala jo pitkään. Keski-Suomen yksi vahvuusalue liittyy kyberosaamiseen ja laajasti myös ICT-osaamiseen.

Jamkin kyberturvallisuuslaboratorio on ainutlaatuinen ja Jyväskylän yliopistossa on osaamista, tutkimusta sekä mm. IT-alan diplomi-insinöörikoulutus. Huhtikuussa Jyväskylään perustetun Suomen kyberosaamiskeskuksen visiona on kehittyä huippuluokan kansainväliseksi kyberturvallisuuden tutkimus- ja koulutuskeskukseksi. OKM on myöntänyt 3,4 miljoonan erityisrahoituksen kyberosaamisen kehittämiseen, koulutukseen ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön. Myös maanpuolustuksellinen ulottuvuus liittyy kyberosaamiseen. Jyväskylän seudulla on 500 kyberalan yritystä ja noin 6000 työntekijää. Kyberkeskittymä tukee kyberalan yritysten osaamistarpeiden kehittämistä ja sen myötä alueelle tulee lisää opiskelijoita ja uusia yrityksiä.

- Matkailualalla on pärjätty hyvin, vaikka alan yritykset ovat pieniä. Investointeja on ilahduttavasti eri puolilla maakuntaa. Himokselle kaavaillaan neljää uutta mittavaa rakennushanketta ja mm. Keskimaa investoi 25–30 miljoonaa Himokselle uudenlaiseen matkailukonseptiin. Matkailualan monilukuisten investointien taustalla on osaltaan rakennuskustannusten aleneminen. Kotimaan matkailu on korvannut ulkomaanmatkailun vajetta, ja taso jäänyt ylemmäksi kuin ennen koronaa. Kasvua on haettu myös Euroopasta uusista maista. Tuotteistamiselle ja ohjelmapalveluille on kysyntää. Digitaalisuus ja vastuullisuus näkyvät matkailun kehittämisessä. Tapahtuma-alalla näkyy kuluttajien ostovoiman heikkeneminen.
- Elintarviketeollisuudessa on investoitu, vaikka korkea energian hinta on vaikuttanut voimakkaasti alaan. Energiatehokkuus näkyykin alan investoinneissa: Valio investoi Aura-juuston valmistukseen liittyvään tänä vuonna valmistuvaan juustojen kypsytyskelariin. Usean miljoonan euron investointi on Äänekosken tehtaan ja suomalaisen homejuuston valmistuksen näkökulmasta erittäin mittava hanke.
- Ihmisten liikkuminen ja matkustaminen on lisääntynyt koronavuosien jälkeen, mikä on näkynyt kaupan alalla. Etätyö näkyy pienillä paikkakunnilla kaupan ja palvelusektorin kysynnässä. Toisaalta käyttötavarapuolella näkyy hintojen nousu ja sen vaikutus ostajien varovaisuuteen hankinnoissa. Palvelualalla kysynnän riittämättömyys on suurin

este. Taustalla ovat kohonneet hinnat (mm. energian hinta) ja samaan aikaan kuluttajien ostovoiman heikkeneminen (inflaatio). Polttoaineen hinnan nousu näkyy erityisesti kuljetus- ja logistiikka-alalla ja vaikuttaa siellä myös investointihalukkuuteen.

- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on nostanut maatalouden ja huoltovarmuuden erityiselle sijalle. Huoli maatalouden infran ja yrittäjien säilymisestä liittyy alan kannattavuuteen, sukupolvenvaihdoksiin ja nuorten jatkajien kiinnostukseen sekä yleisesti maatalouden imagoon. Maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi nousi 23 %, lannoitteiden hinnat 46 %, energian hinta 46 %, eläinten rehujen hinnat 35 % ja maatalouden investointien hinnat nousivat 10 % vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä vuoden takaiseen nähden. Kotieläintuotannossa maidon ja lihan tuottajahinnat ovat olleet viime kuukausina noususuunnassa. Säästöt tulevilla lannoitehankinnoissa näkyvät tulevan kesän satotasoissa ja tuotantomäärissä, mikä heijastuu nurmiviljelyvaltaisella alueella myös kotieläinten rehuntuotantoon ja tuotantomääriin. Kiinnostus luomutuotantoon siirtymiseen on vähentynyt kannattavuussyistä. Tuotanto-toimintaan panostamisessa ollaan varovaisia. Kotieläintilojen sukupolvenvaihdosten yhteydessä tyypillisesti luovutaan eläintuotannosta ja lopettamisalttius on kasvanut. Nähtäväksi jää, kuinka paljon löytyy viljelijöitä, joilla on halua ja luottamusta investoida maatalouteen EU:n uudella CAP-rahoituskautella. Metsätaloudesta tulevilla tuloilla on suuri merkitys Keski-Suomen maaseudulle. Edellä kuvatut ilmiöt johtuvat osin sodan aiheuttamista markkinahäiriöistä, mutta on niiden takana myös pidemmän aikavälin kehitystä. Sodan vaikutuksesta ja kuivuuden lisääntyessä ilmastonmuutoksen myötä kriittiset infrat ja näyttäytyvät merkittävässä roolissa ja niiden kansallisesta omistuksesta ja kunnosta on tärkeä pitää huolta.
- Pohjoismaisten puolustusvoimien huoltovarmuuskäsitteet heijastuvat investointeihin Keski-Suomessa. Kansainvälinen puolustustekniikkayritys Nammo on päättänyt rakentaa uuden nallitehtaan Laukaan Vihtavuoreen. Investoinnin suuruus on 33 miljoonaa euroa ja uusi tehdas on tarkoitus saada kaupalliseen käyttöön vuonna 2025. Tehdas työllistää käynnistyttyään yli 50 henkilöä. Täyteen

kapasiteettiin uusi nallitehdas on tarkoitus saada vuonna 2027. Jämsän Halliin rakentuu F35-hävittäjähankkeen myötä puolustus- ja ilmailuteollisuutta. Keväällä käynnistyy eturunkotehtaan rakentaminen ja henkilöstökoulutus uusiin tehtäviin alkaa. Patrian ympärille odotetaan myös pieniä toimijoita, jotka monipuolistavat kokonaisuutta.

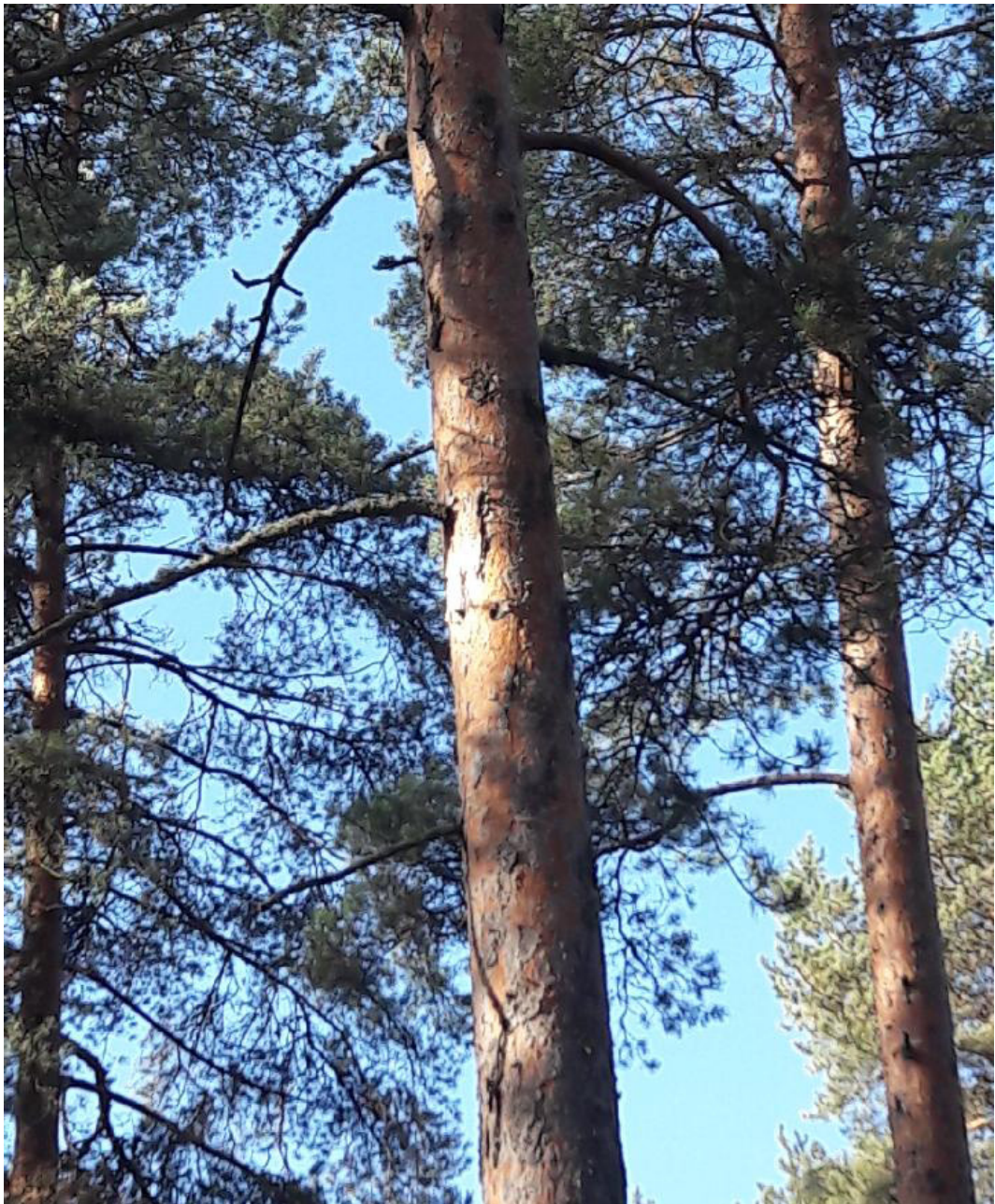
- Jämsän Kaipolan UPM:n tehtaan lakkauttamisen myötä jatkossa on haasteena monipuolistaa elinkeinorakennetta. Jämsän Kaipolaan sijoittumista suunnittelevien investoinnit ovat suuruusluokkaa 180–250 miljoonaa euroa ja henkilöstötarve 230–350. Investoinnit liittyvät aurinkovoimalaan, vedyn valmistukseen, sähkön varastointiin, puhdistamolietteen käsittelyyn biokaasuksi, rejektin kuivaukseen ja jalostukseen lannoitteeksi, biokaasun nesteytykseen ja jakeluun, kiertovesikalankasvatamoon, kipsijätteen kuivatukseen rakennusteollisuuden raaka-aineeksi, muovilajin tuotantoon muovin raaka-aineeksi, kuitujen kierrätykseen ja kangaskuitumateriaalin valmistukseen, puukuitueristeiden tuotantoon

sekä hiilinegatiivisen biolujitteen valmistamiseen. Hallissa käynnistyy F-35-eturunkotehtaan rakennushanke lähiaikoina ja alueella on uutta innovatiivista ilmailuun liittyvää yrityjyyttä sekä kehittämiseen ja prototyyppiin liittyvä miljoonan euron hankesuunnitelmakokonaisuus. Koronasta toipumisen myötä kaupallisessa ilmailussa ei ole enää lomautuksia.

- Yrityksillä on investointihalukkuutta ja suunnitelmia on runsaasti, mutta toimeenpanoa lykätään. Kaksi vuotta kestänyt koronapandemia, sen jälkeinen Venäjän hyökkäyssota

Ukrainaan ja energiakriisi ovat kuluttaneet yritysten kassavaroja ja osa yrityksistä on investoinneissa pankkien varassa. Investointihalukkuuteen vaikuttavat myös inflaatio ja korkojen nousu. Lainojen omarahoitusosuu-teen korot ovat korkealla, mikä vaikuttaa myös rahoituksen saamiseen. Omarahoitusosuuden lainoituksen hankaloituminen voi olla uhkakuva myös julkisen rahoituksen käyttämiselle. Ehdotetut Basel III -pankkisääntelyt vaikuttaisivat yrityslainoihin koven-
tuneina pääomavaatimuksina ja se heiken-

täisi pankkien mahdollisuuksia rahoittaa yritysten investointeja. Taustalla on lisäksi asiakkaiden päätöksen teon hidastuminen vallitsevassa korkomarkkinassa. Edelleen energian, raaka-aineiden (erityisesti metallin) ja tarvikkeiden hintojen nousu ja saatavuus sekä epävarmat tulevaisuusnäköymät vaikuttavat investointihalukkuuteen. Erityisesti start up-yritysten on haasteellista saada rahoitusta. Rahan hinta ja koron nostamiset sekä pankkien kiristyneet vakuusvaatimukset vaikuttavat myös yritysten perustamisiin.

- Viesti varmemmista tulevaisuusnäköymistä voisi purkaa nopeastikin lykättyjen investointisuunnitelmien suman. Investointeja tukee se, että rakentamisen muut kustannukset ovat laskeneet. Julkista rahoitusta on saataville tulevalla rahoituskaudella hyvin. Vihreä siirtymä sekä JTF-rahoitus luovat toivottavasti uutta elinvoimaa.

TYÖMARKKINOIDEN TILANNE JA NÄKYMÄT

- Keski-Suomen työttömyysaste on kehittynyt myönteisesti edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen verrattuna yhtäjaksoisesti huhtikuusta 2021. Lähes kaksi vuotta kestänyt myönteinen kehitys pysähtyi helmikuussa 2023 johtuen lisääntyneistä lomautuksista. Kokoaikaisesti lomautettujen määrä lisääntyi helmikuussa vuoden takaiseen verrattuna 29,7 %. Maakuntavertailussa Keski-Suomessa oli helmikuussa 2023 työvoimasta toiseksi eniten työttömiä työnhakijoita, 12,3 %. Keski-Suomen 22 kunnasta yhdentoista työttömyysaste oli yli 12 % ja kolmen alle 10 %. Suurten kaupunkien vertailussa keskuskaukipunkki Jyväskylä sijoittui 12,3 % työttömyysasteella toiseksi huonoimmaksi.
- Pitkäaikaistyöttömien määrä oli helmikuussa 2023 laskenut Keski-Suomessa yhtäjaksoisesti vuoden ajan ja työttömien nuorten määrä yhtäjaksoisesti kahden vuoden ajan. Vuoden takaiseen verrattuna pitkäaikaistyöttömien määrä laski Keski-Suomessa 20,7 % ja heitä oli kaikista työttömistä työnhakijoista 31,0 % sekä koko maassa 33,0 %. Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työttömistä työnhakijoista on 12,5 % maan keskiarvon ollessa 10,5 %. Jyvässeudun ulkopuolella työttömien nuorten määrän laskuun vaikuttaa osaltaan nuorten asukkaiden määrän väheneminen kokonai-

suudessaan. Keski-Suomen työttömistä työnhakijoista miehiä oli helmikuussa 2023 61,7 % ja naisia 38,3 %. Miesten työttömyys nousi vuoden takaiseen verrattuna 3,4 %, kun naisten työttömyys laski 4,8 %. Eroa selittää koko-aikaisesti lomautettujen määrän nousu ja se, että heistä 83,8 % on miehiä.

- Ulkomaalaisten työttömyys nousi helmikuusta 2022 Keski-Suomessa 39,9 % ja koko maassa 18,7 %. Tilapäisen suojelun tarpeessa olevia ukrainalaisia työnhakijoita oli helmikuussa 2023 vajaa 900 henkilöä, joista noin puolet Jyväskylässä. Työllistymisen suurimmaksi esteeksi on noussut kielitaidon puute sekä lastenhoito ja autottomuus. Keski-Suomen TE-palveluihin perustettiin tilapäistä suojelua hakeneiden palveleminen maaliskuussa 2022 Kaipolan tehtaan lakkauttamiseen liittyvän muutosturvaproessin tapaan yhteisvastuullinen Ukraina-tiimi. Monialainen tiimi on yhteistyössä kuntien, yritysten ja koulutusta järjestävien tahojen kanssa pitänyt ukrainalaisille työnhakijoille yli 40 infoa, webinaaria, pop-up- ja rekrytointitilaisuutta eri puolilla maakuntaa. Hakijoista yli 700 on aloittanut omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen tai työvoimakoulutuksen.
- Avoimien työpaikkojen määrä väheni helmikuuhun 2022 verrattuna 27,0 % ja uusien avoimien työpaikkojen määrä väheni 32,3 %. Yrityksille tehtyjen kyselyjen perusteella työvoimapulaa koetaan lähes kaikilla toimialoilla erityisesti Jyväskylän seudulla. Työvoimapula koskee koko Keski-Suomessa sosiaali- ja terveysalaa sekä siivousalaa. Lisäksi eteläisessä-lounaisessa Keski-Suomessa työvoimapulaa on metalli- ja maanrakennusalalla, pohjoisessa Keski-Suomessa metalli-, rakennustuote- ja puutavarateollisuudessa sekä Jyväskylän seudulla ICT- ja myyntialalla. Jyväskylässä on vahvaa ICT-alan koulutusta, jonka lisäksi työvoimapulaa on ratkottu useilla yritysten ja ELY-keskuksen yhdessä rahoittamilla yhteishankintakoulutuksilla, joita on järjestetty runsaasti myös siivousalalle. Kohtaanto-ongelma koettelee Keski-Suomessa erityisesti rakennusalaan sekä matkailu-, ravintola- ja majoitusalaan (MaRaMa). Koronan aikana MaRaMa-alalta jäi useita työttömiksi, jotka eivät ole palanneet alalle töihin avoimista työpaikoista huolimatta. Lisäksi rakennusalan epävarmat näköymät ja heikko kysyntä näkyvät lisääntyneinä lomautuksina. ☐

PLUS-MIINUSARVIOT

Keski-Suomi

Nykyhetki verrattuna vuoden takaiseen Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen

	NYT	6 KK-	12 KK-
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Jyväskylän seutukunta

Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	-	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Jämsä

Jämsä

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Keuruun seutukunta

Keuruu, Multia

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Työvoiman saatavuus	-	-	0

Joutsan seutukunta

Joutsa, Luhanka

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	+

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	-
Työvoiman saatavuus	-	-	-

Äänekosken seutukunta

Konnevesi, Äänekoski

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

LISÄTIETOJA

Päivi Hamarus

Johtava asiantuntija

Keski-Suomen ELY-keskus

+358 0295 024 657

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

K E S K I - S U O M E N
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

1|2023

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus